

Eddy op de set van de film
Land van Johan

5

VRAGEN AAN

Eddy Terstall

‘Ik vind reizen, vrouwen en het avontuur te leuk om me te binden’

Hij houdt van zijn autonomie in XXL-formaat. Zowel privé als in zijn werk. Regisseur en scenarioschrijver Eddy Terstall (1964) is een kind van de hippietijd. “Zelf kunnen bepalen loopt als een rode draad door mijn leven. Ik maak geen compromissen die ik niet wil.”

INTERVIEW: INGRID SPELT

De meervoudig Gouden Kalverenwinnaar is net terug van een bakkie bij zijn 85-jarige moeder. Ze woont tegenover Eddy in de Jordaan. Beiden zijn er opgegroeid en nooit meer weggegaan. “In de Jordaan heerst een soort gezellige Latijnse cultuur.”

Hij toert met zijn film *Land van Johan*, met in de hoofdrollen Reinout Scholten van Aschat, Bram Suijker, Roberta Petzoldt en Annemaaike Bakker, door het land met een Q&A na afloop. “Zo lobby ik eveneens voor de nog te maken vervolgdelens, die zich afspelen in de decennia erna. Ik wil zo min mogelijk afhankelijk zijn van subsidies. Subsidies en ik werken niet. Ik ben te eigenwijs en hou er niet van als mensen dingen veranderen.”

Land van Johan is de start van een epos – zoals hij die eerder in zijn filmcarrière maakte met *Simon*, *Sextet* en *Vox populi* – dat zich afspeelt in de roerige hippietijd in Amsterdam, de thuisbasis van Ajax. Een film over de maatschappelijke verandering, artistieke expressie, vrije liefde en persoonlijke groei onder invloed van drugs. *A trip down memory lane*. ‘Niet van deze tijd. Te veel bloot,’ oordeelde een enkele filmrecensent. “De film gaat onder meer over de invloed van de flowerpowerbeweging. Vrouwen zâten toen met blote borsten in het park. Ook in de jaren erna liepen vrouwen nog lang topless op het strand. Deze generatie hippies, zoals mijn moeder en stiefvader, worstelde zich onder het juk van de bekrompen jaren 50 vandaan. Er werd vrij met seks omgegaan. Waar ik me weleens aan stoort, is dat er nooit iets gezegd wordt over het gebruik van geweld in films. Een pistool kan wel en dat neemt levens, maar zodra er in luttele seconden

functioneel geslachtsdelen in beeld komen, die leven géven, is het land te klein. Zo hypocriet.”

1

Wij zijn geboren in de jaren 60. Is het zo gek dat jongere generaties hier conservatiever naar kijken? Voor je het weet staan jouw borsten op social media.

“Ik weet niet of dat meespeelt in de kritiek op het bloot in de film. Het is meer een statement van een kleine groep, die uit de witte wijken in comfortabele steden komt. Jongeren uit de provincie kijken er anders naar. Zo van: o, was dat zo in die tijd. Klaar. Natuurlijk werk ook ik met een intimiteitscoach op de set. Zo’n coach werkt ondersteunend. Niet alleen vrouwen kunnen zich veiliger voelen, maar ook mannen, merk ik. Achteraf kunnen ze geen claim van grensoverschrijdend gedrag krijgen. Waar de grens ligt, is voor iedereen anders. Niet elke actrice of acteur wil overigens met een coach werken. ‘Het stoort mij in mijn spel en het straalt wantrouwen uit naar mijn tegenspeler,’ stelde een actrice op de set in een van mijn films. Die mening mag er ook zijn. Het is aan de acteurs: het gaat om hun lichaam. En zo heb ik er eigenlijk altijd in gestaan.”

2

Uit wat voor nest kom je?

“Op mijn 8ste gingen mijn ouders uit elkaar en mijn moeder leerde al snel mijn Duitse stiefvader kennen. Een hippie die een stuk jonger was dan mijn moeder; hij en ik schelen maar elf jaar. Van de tijd dat mijn ouders bij elkaar waren, herinner ik me niet veel. Mijn biologische vader zag ik weinig. Vlak voor hij overleed, bezocht ik hem. Ik had toch nog onbeantwoorde vragen, maar kon ze niet meer stellen. Hij dementeerde. Mijn vader was vroeger een vrijbouter. Ik had hem willen vragen of hij wel met mijn moeder had moeten trouwen of kinderen krijgen. Ach, zo’n vraag heeft ook eigenlijk helemaal geen zin ...

Mijn stiefvader zie ik als mijn vader. Ik ben opgegroeid met een pleegbroer, een Surinaams vriendje dat niet meer thuis kon wonen.

Mijn ouders ontfermden zich over hem. Mijn stiefvader had artistieke blowende hippievrienden, was een sociaaldemocraat en ging veel uit. Mijn moeder vond dat prima. Als gezin hebben we veel van de wereld gezien, met name in Azië en de rest van Europa. Door wekenlang te reizen, leerde ik mijn talen.

Op avontuur gaan was spannend. Later, in de jaren 80 en 90, reisde ik vaak door het Midden-Oosten. Ik ging altijd naar gebieden waar verandering op til was. Van mijn stiefvader kreeg ik veel cultuur en politiek bewustzijn mee, meer dan tijdens mijn niet afgemaakte studie politicologie. Al jong las ik boeken van Hermann Hesse en Günter Grass. Mijn stiefvader had een hekel aan het communisme en het totalitaire denken. Terwijl mensen in de Jordaan in die jaren veel met het communisme hadden.

Land van Johan met Annemaaike Bakker en Bram Suijker

Eddy op de set van *Land van Johan*

‘Van mijn Duitse hippie-stiefvader kreeg ik veel cultuur en politiek bewustzijn mee’

Land van Johan met Annemaaike Bakker, Bram Suijker en Reinout Scholten van Aschat

Mijn stiefvader kende natuurlijk de gevolgen van de Berlijnse Muur en kwam uit een land dat zich jarenlang uit de nazidictatuur en -cultuur vocht. Hij begreep niet dat je op een niet-democratische partij kon stemmen. Na twaalf jaar besloten mijn stiefvader en moeder om als vrienden verder te gaan. Ze hebben een hechte band. Hij woont tegenwoordig op een Spaans eiland, is opnieuw getrouwd en ik zie hem geregeld. Het is mijn tweede thuis. Zijn huidige vrouw is ook bevriend met mijn moeder.

Ik heb een hechte band met mijn moeder en zie haar dagelijks. Ze betekent veel voor mij en ik hoop dat ik nog zoveel mogelijk leuke dingen met haar kan doen. Vorig jaar had ze een bloedvergiftiging, was ze bijna dood, maar gelukkig is ze er overheen gekomen. ‘s Avonds eet ik vaak bij haar en voor ik ga slapen, drinken we thee. Ik doe haar boodschappen en help haar in het verkeer als ze in drukke straten moet zijn. Dan ga ik liever maar mee. In de Jordaan worden ouderen bij het leven betrokken. Het is een normale levensfase. Zolang het gaat, wonen ze zelfstandig in de buurt van hun familie. Ik vind dat mooi.”

3

Hoe ziet jouw liefdesleven eruit? Online kan ik niks vinden.

“Ik ben niet zo van de vaste relaties. Ze duren altijd maar kort: van het voorjaar tot de kerst. Ik hecht aan ▶

‘Ik verdom het om mensen in groepen op te delen op gender, kleur en geloof. Ik ga uit van het individu’

mijn vrijheid. Door mijn persoonlijke situatie, werk en zorg, zou ik niet weten hoe een vrouw in wat voor relatie dan ook in mijn leven past. Vanaf de brugklas heb ik altijd wel een goede vriendin in mijn leven gehad. Vriendschap past mij. Met de een had ik een diepe vriendschap en met de ander vriendschap plus. Soms met meerdere vrouwen tegelijk, maar in elk contact stond de vriendschap centraal. De vrouwen in mijn leven vonden het net als ik fijn: ik claimde ze niet. Deze vorm voelt veilig. Het gekke is ook, dat ik de weinigen met wie ik echt een relatie ben aangegaan, een poging daartoe, niet meer zie en de andere vrouwen wel. De seks is weggefallen, de vriendschap blijft. Soms denk ik wel dat ik ergens in mijn *fourties* bij iemand had moeten blijven. In 1999 ontmoette ik de mooiste vrouw van mijn leven. Als ik bij haar was gebleven, had ik mogelijk kinderen gehad en was ik op een andere manier gelukkig geweest. Het vaderschap had ik willen ervaren, maar er was altijd een vrouw die óók leuk was. Haar wilde ik ook niet kwijt. Ik kan me moeilijk schikken aan andere patronen, en in een vaste relatie kun je daar bijna niet omheen. Het is eigenlijk hetzelfde als dat ik me als filmmaker niet kan schikken naar de NPO of een trouw partijlid kan zijn. Een tijdlang was ik lid van de PvdA en had ik serieuze aspiraties om de politiek in te gaan. Maar net als mijn biologische vader blijk ik ook een soort vrijbuiters te zijn. Ik vind reizen, vrouwen en het avontuur te leuk om me te binden. Zelf kunnen bepalen loopt als een rode draad door mijn leven. Ik sluit geen compromissen die ik niet wil.”

4

‘Mijn films zijn niet uitgesproken politiek, maar hebben stiekem iets pamfletterigs,’ zei je eens. Slechteriken zitten er ook niet in.

“Het gaat nooit om een politieke stellingname, maar er komen wel maatschappelijke thema’s langs. Ik probeer geen mening op te dringen of met een vinger te wijzen. De seksuele revolutie in *Land van Johan* was een fenomeen waardoor we drie stappen vooruit en twee stappen terug deden. De mannen hadden er achteraf gezien toch iets meer baat bij. Zij gingen vaak aan de tweede leg. Die tijd heeft plussen en minnen. Het heeft er wel voor gezorgd dat vrouwen weg waren bij het aanrecht en er werd opgekomen voor homorechten en acceptatie. De eerste migranten kwamen vanuit Marokko naar Nederland. Al die kanten laat ik zien. Wat een constante in mijn films

Eddy Terstall (1964)

is filmmaker en debuteerde met *Transit*. Hierna maakte hij onder meer het succesvolle drieluik *Simon, Sextet* en *Vox populi* over de thema’s dood, seksualiteit en de rechtsstaat. Eddy regisseerde een toneelstuk over de moord op zijn vriend Theo van Gogh en schreef de autobiografie *Ik loop of ik vlieg*. Hij won vijf Gouden Kalveren. *Land van Johan* is tot de zomer nog te zien in enkele bioscopen.

is, is dat ik uitga van het individu. Ik verdom het om mensen in groepen op te delen op gender, kleur en geloof. Je beoordeelt mensen op persoonlijke eigenschappen, talenten en verantwoordelijkheden. En wat die ontbrekende slechteriken in mijn films betreft: ik zie de mens als redelijk mild. Hoe staat een individu in het leven? De dialogen zijn belangrijk. Dat wil niet zeggen dat ik het kwaad in de wereld niet zie.”

5

In het verleden sprong je in de bres voor de vrijheid van meningsuiting en vrouwenrechten. Hoe staan we er in jouw ogen voor?

“Nederland wordt te veel beïnvloed door zowel linkse als rechtse Amerikaanse cultuurstrijders. En niemand luistert naar elkaar. Ik ben wars van elke groepsideologie dan ook. Een voorgekauwde ideologie belemmert je om zelf na te denken. Zo blijf je ook niet nieuwsgierig naar andere ideeën. Ik sta bekend als een linkse jongen, maar een klein groepje binnen de woke-beweging slaat door. Bewustzijn is belangrijk, maar ideologie is fnuikend voor de hele progressieve beweging en de werkelijke emancipatieverheffing. Het feminisme, dat mij toch ook wel door mijn moeder met de paplepel is ingegoten, maak je er naar mijn idee belachelijk mee.” ■

ORIGINELE KARINTHISCHE

ANTISTRESS- THERAPIE

DOE WAT JE LEUK VINDT EN VIND JEZELF TERUG, JE ORIGINELE ZELF.

Geniet in Karinthië weer van wat echt belangrijk voor je is: tijd, samen zijn, ontmoetingen met gezellige mensen en hun zuidelijke onbezorgdheid. In Karinthië wordt het dagelijks leven weer een levensgevoel: zuidelijk, toegankelijk, met heel de ziel. De Karinthische originelen laten je zien hoe goed het essentiële voelt – en je vindt jezelf weer terug.